

Då var det dags igen CANs skolelevers drogvanor 2013

Under almedalsveckan är det inte bara politik. Under en julivecka är Visby händelsernas mittpunkt. I mängder av symposier och sammankomster avhandlades de mest skilda ämnen – till och med firade den amerikanska ambassaden USA:s nationaldag innanför stadens murar och har även sedan något år CAN presenterat årets skolundersökning.

Årets undersökning (gällande 2013) visar glädjande nog på fortsatt minskning av andelen alkoholkonsumenter. Sedan några år är andelen flickor i årskurs 9 fler än pojkar som druckit alkohol, så även 2013: 44 % pojkar och 50 % flickor. För gymnasieeleverna var det 77 % (samma för pojkar som flickor) som använt alkohol. För pojkar i åk 9 är detta den lägsta uppmätta nivån sedan undersökningarna startade 1977, för flickor den lägsta sedan 1986. Även för gymnasieeleverna var 2013 ett år med minskande konsumtion och nivåerna var de lägsta sedan 2004.

Det är inte bara alkoholkonsumtionen i sin helhet som minskat utan även andelen risk-, hög- och intensivkonsumenter har blivit färre.

Undersökningen försöker också ta reda på varifrån eleverna får sin alkohol och de beräkningar som gjorts för 2013 visar att den icke registrerade alkoholen stod för 49 % (pojkar) respektive 45 % (flickor) i åk 9. Motsvarande siffror för gymnasiet var 37 % resp. 27 %.

När det gäller tobaksrökning har andelen rökare i gymnasiet ökat för pojkar (25 %) och varit oförändrat för flickor (31 %). Bland eleverna i åk 9 ses en kraftig minskning av rökningen. Det var 12 % av pojkarna och 16 % av flickorna som rökte. E-cigarett har börjat komma in i ungdomarnas vanor. Det var knappt 20 % (båda årsgrupperna) som använt sig av e-cigarett. Anmärkningsvärt var att 31 % i åk 9 som använt e-cigarett hade inte använt vanliga cigaretter.

Under 2013 svarade 7 % av pojkarna och 6 % av flickorna i årskurs 9 att de någon gång provat narkotika. Sedan mitten av 1990-talet har siffrorna legat mellan 5 och 10 %. Jämfört med niorna var det ungefär dubbelt så vanligt att eleverna i gymnasiets år 2 hade provat narkotika. Efter en topp 2010 har de följande årens rapporter visat på en stabilisering mot en tendens till minskning. I år svarade 19 % av pojkarna och 14 % av flickorna att de använt narkotika någon gång.

Handeln med nätdroger upplevs som besvärande stor, men ser vi till denna undersökning är det ett fåtal som köper via internet. I åk 9 var det 3 % av pojkarna och knappt 2 % av flickorna som svarade att de någon gång provat "nätdroger". Motsvarande värden för gymnasieeleverna var drygt 5 respektive 2 %.

Det finns regionala skillnader i vanorna. Skåne uppvisade i flera fall höga nivåer vad gällde alkohol-, rök- och narkotikavanor medan norra Sverige ofta uppvisade låga värden. Södra Sverige (utom Skåne) uppvisade höga värden för alkohol medan narkotika och tobaksrökning var vanligare i Stockholm. Dock, oavsett var i landet man bor så följs upp- och nedgångar i alkohol-, tobaks- och narkotikavanor åt.

CAN (Centralförbundet för alkohol och narkotika) undersöker årligen på Socialstyrelsens uppdrag användningen av alkohol, tobak, narkotika, sniffning och dopingmedel bland elever i årskurs 9 och gymnasiets år 2. Senaste undersökningen (2013) omfattade 5109 enkäter (bortfall 15 %) i åk 9 och 4328 (bortfall 19 %) i gymnasiets år 2. Hela undersökning kan erhållas från www.can.se